

16.7.2012

Dnro 7/41/12

Oikeusministeriö
Kriminaalipoliittinen osasto
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

oikeusministerio@om.fi

Oikeusministeriö

23. 07. 2012
ad 13, 69, 2008

Lausuntopyyntöne 30.3.2012, OM 13/69/2008

Helsingin syyttäjänviraston lausunto

Helsingin syyttäjänvirasto lausuu työryhmän mietinnöstä seuraavaa:

Yleistä

Työryhmän mietinnössä esitetty yhdyskuntaseuraamuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus on perusteltu. Yhdyskuntaseuraamuk-
sien tehokkaan ja kattavan soveltamisen ja hajanaisen lainsäädännön
yhteen kokoamisen vuoksi niistä tulee säätää yhdessä laissa. Alla on
otettu kantaa joihinkin Helsingin syyttäjänviraston mielestä oleviin mie-
tinnön keskeisiin kohtiin.

Päihteettömyyden valvonta

Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien päihteettömyysvaatimus on kir-
jattu lakiehdotuksen säännöksiin. Yhdyskuntaseuraamuksia suoritta-
vien päihdetaustan voi olettaa vaikeutuvan tai laajentuvan. Tämän
vuoksi myös päihteettömyyden valvonnan tulee olla todellista ja se tu-
lee turvata.

Arviointi- ja lausuntomenettely

Syytteen nostaessaan syyttäjä voi arvioida, että syytetty voidaan tuomi-
ta ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta yhdyskuntapalveluun.
Koska syyttäjä ei syytteen nostamisen hetkellä ole varma tuomioistui-
men ratkaisusta, voi tulla arvioitavaksi valvontarangaistuskin. Syytetty
voi myös olla tekohetkellä ollut alle 21-vuotias, jolloin hänestä on pyy-
dettävä lisäksi nuoren seuraamusselvitys. Jotta useamman seuraa-
muksen harkitsemista varten ei tarvitse pyytää toissijaisia lausuntoja,
on yhden seuraamusselvityksen pyytäminen tarvittava lainuudistus.
Tällöin Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskuksen työntekijä voi laati-
massaan lausunnossa syytetyn tilanteen tuntien antaa yhden kattavan
lausunnon yhdyskuntaseuraamuksesta tai -seuraamuksista

Postiosoite
PL 318
00181 Helsinki

Käyntiosoite
Porkkalankatu 13, 6. krs
00180 Helsinki

Puhelin
02956 22100

Telefax
02956 22203

Sähköposti
helsinki.sy@oikeus.fi

Tiedonsaantioikeus Yhdyskuntaseuraamuksien valmistelu ja täytäntöönpano edellyttää arkaluontoisten ja salassa pidettävien tietojen keräämistä ja käsittelyä. Jotta valmistelu ja täytäntöönpano olisi tehokasta, tiedonsaanti ja tiedonkulku on turvattava eri viranomaisten kesken salassapitosääntöjen estämättä.

Nuorille tarkoitettu tuettu yhdyskuntapalvelu

Kun juuri rikosvastuukään tullut nuori joutuu rikosoikeusjärjestelmän kanssa tekemisiin, hän on saattanut jo sitä ennen pitkään käyttäytyä rikosoikeusnormien vastaisesti. Tutkimusten mukaan rikosaktiivisin ikä on noin 15 - 20-vuotiaana. Ennen kuin rikosaktiivisimmat nuoret ajautuvat syvemmälle rikosoikeudelliseen kontrollijärjestelmään, tulisi heidän tilanteeseensa voida puuttua aikaisemmin. Sen vuoksi alle 21-vuotiaisiin rikoksentehtäjiin tarvittaessa kohdistettava valvonnalla ja tuella tehostettu ankarampi yhdyskuntapalvelu on perusteltu, jotta voitaisiin välttää mahdolliset myöhemmät ehdottoman vankeusrangaistukset.

Ehdonalaisen vapauden valvonta

Koska Rikosseuraamuslaitoksella on paras tieto ehdonalaiseen vapautuvista vangeista, tulee lainsäädännössä huomioida myös nykyistä kaa-vamaista ehdonalaisen vapauden valvontaan asettamista laajempi näkökulma. Mikäli tehdyn harkinnan mukaan valvonta olisi erityisen perusteltua uusien rikosten ehkäisemiseksi, tulisi siihen ryhtyä, kuten mie-tinnössä on ehdotettu. Valvontaan määrääminen mahdollistaisi kontrol-lin ja tuen, mikä voi tukea rikoksetonta tai vähärikoksisempaa elämää.

Sakkopalvelu

Jos yhdyskuntaseuraamus on tietyissä rajoissa ehdottoman vankeus rangaistuksen vaihtoehto, voi se olla sitä myös sakon muuntorangaistuksena. Jos sakkopalveluun määrätty rikkoisi törkeästi sakkopalveluun kuuluvia velvollisuuksiaan, syyttäjä voisi Rikosseuraamuslaitokselta ilmoituksen saatuaan saattaa asian harkintansa mukaan tuomioistuimen käsiteltäväksi, kuten nykyisin yhdyskuntapalvelun velvollisuuksien rikkomistapauksissa. Sakkopalvelun lisääminen lainsäädäntöön ei kuitenkaan juurikaan lisäisi syyttäjien työmäärää rikkomistapauksissa. Kaiken kaikkiaan kyseinen seuraamusmuoto sopisi toteutettavaksi lakiuudistuksen yhteydessä.

Sakon muuntorangaistus

Jotta rikosoikeusjärjestelmän uskottavuus ei horjuisi, täytyy myös rangaistusmääräysmenettelyssä määrättyjen sakkojen olla muunnettavissa ainakin tietyissä rajoissa. Nykyinen lainsäädännössä oleva muuntokielto ei ole onnistunut. Jos siis tällä hetkellä syyllistyy toistuvasti vaikkapa näpistyksiin, joista annettuja sakkoja ei voida muuntaa vankeudeksi, antaa se näpistyksiin syyllistyville väärän signaalin heidän tekojensa moitittavuudesta. Tämän vuoksi ehdotettu uudistus rangaistusmääräyssakkojen muuntokelpoisuudesta on tarpeellinen. Helsingin syyttäjänviraston kanta on, että jo kolmas saman rangaistussäännöksen rikkomisesta vuoden kuluessa annettu sakko tulisi ottaa muuntokelpoisuuden piiriin.

Ehdollisen vankeuden oheisseuraamukset

Ehdotus valvontaan määräämisen edellytyksien muuttamisesta siten, että valvontaan määräämiseksi riittäisi tekijän sosiaalisen selviytymisen edistäminen taikka uusien rikosten ehkäiseminen on perusteltu. Tällöin nämä tavoitteet tulisivat vaihtoehtoisiksi eivätkä ainoastaan sovellettaviksi nykyisin mukaan silloin, kun molemmat edellytykset täyttyvät.

Seuraamusselvityksen käsittely tuomioistuimessa

Koska sosiaaliviranomaisella on usein tarkin ja tarkoituksenmukainen tieto nuoren tilanteesta, tulisi tuomioistuimen varata tilaisuus myös sosiaaliviranomaiselle toimia kuultavana nuoren rikosasian käsittelyssä. Nythän sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee lastensuojelulain (417/2007) 24.1 §:n mukaan olla edustettuna vain lapsen eli alle 18-vuotiaan rangaistavan teon tuomioistuinkäsittelyssä, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Uudistus mahdollistaisi sosiaaliviranomaisen läsnäolon viran puolesta myös käsiteltäessä 18 - 20-vuotiaan vastaajan rikosasiaa tuomioistuimessa, jolloin sosiaaliviranomainen voisi lausua myös tämänikäisten asiassa, puhumattakaan siitä, että sosiaaliviranomainen voisi antaa tarkempaa ajankohtaista tietoa myös alle 18-vuotiaan tapauksessa, mitä Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan kuuluvilla ei välttämättä ole.

Valvontarangaistukseen syyllistyminen sakkorikokseen

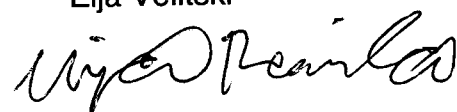
52 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että jos valvontarangaistukseen tuomittu syyllistyy rikokseen, josta on seuraamuksena ankarampi rangaistus kuin kuin sakkoa, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi. Pykälässä tulisi paremmin huomioida tapaukset, joissa valvontarangaistukseen tuomittu syyllistyy lyhyessä ajassa useampaan kuin yhteen sakkorikokseen. Jos sakkorikoksia olisi useampi, esimerkiksi enemmän kuin kaksi tai kolme, se tulisi voida jo katsoa törkeäksi velvollisuuksien rikkomiseksi, vaikka teoista yhdessäkin tuomittaisiin yhteinen sakkorangaistus.

Johtava kihlakunnansyyttäjän sijainen,
kihlakunnansyyttäjä

Eija Velitski

Kihlakunnansyyttäjä

Yrjö Reenilä

Tiedoksi

Helsingin syyttäjänviraston henkilökunta